

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Aidélre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn

és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.A az irkésztőség köziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, december 4.

Politikai szükségesség.

— Apponyi álláspontja a kvótaemelési kérdésben. —

A Lloyd-klubban minden vihar nélkül keresztülment a 3%-os kvótaemelési. Horánszky Nándor, aki kvóta-tanulmányával a legerősebb fegyvert szolgáltatva az ellenzék kezébe és Enyedi Lukács, aki már a Bánffy-aerában is az önálló vámtérület hívének vallotta magát, kivételével az egész kormánypárt megszárazza a kvótaemelést. Megszavazza azt, bár igazságtalannak tartja a volt nemzeti pártnak ékesszavu vezére, a nemzeti jogoknak és érdekeknek legerősebb védelmezője, Apponyi Albert gróf is.

Az ő állásfoglalása, melyet a Lloyd-klubban és választóihoz intézett nyílt levelében kifejtett, képezi kétségkívül a magyar politikai életnek legnagyobb szenzációját.

Régóta vallotta és hirdette, tanulmányai megerősítették benne azt a meggyőződést, hogy objective, tárgyilag véve igazságtalan a kvótaemelési; ezt vallja ma is, de a viszonyok fejlődése folytán kénytelen beismerni, hogy a kvótaemelési elfogadása ma már *politikai szükségesség*.

Politikai szükségesség, mert a bukott kormány feladta az eddigi kvóta pozícióját, elvesztette Ausztriával szemben a csatát. A harc folytatásától most már jót nem várhatunk. A fejedelmi döntés a kvóta-bizottságok megegyezése alapján kétségkívül emelné a kvótát s mit értenék vele, ha ez az emelés nem tíz évre, ha-

nem évről-évre történék? A gazdasági harc tovább tartana, pedig idáig is sok kárt tett közgazdaságunkban. Azért a békét, a gazdasági békét Ausztriával akarja a függetlenségi párt is, de különvámterületi alapon méltányos megegyezéssel. Erre pedig az ország sem anyagi, sem politikailag nincs előkészítve.

Politikai szükségesség Apponyira és társaira a kvótaemelési elfogadása — így fejezi be Apponyi okoskodását — azért is, mert ez biztosítja az inaugurált politikai rendszer fennmaradását és teljes kifejlődését, biztosítja a kormányzat törvényességét és pártatlanságát, a nemzeti akarat megnyilvánulásának lehetőségét s a többi remények megvalósulását, miket az új politikai alakuláshoz fűztek.

E tekintetben mindenki igazat ad a volt nemzeti párt vezérének, hogy politikai szükségesség a kvótaemelési elfogadása. Csak azután lenne már valami a sok reményből és ígéretésből, mert még eddig alig nyújtott egyebet az új kormányzati rendszer, mint a jog, törvény és igazság pusztai jelszavát. Ha sokáig így tart, bizony-bizony elfogy a nemzet türelme a hosszas, hiábavaló várakozásban.

Apponyi vasárnapi beszédével teljessé vált a volt nemzeti párt kapitulációja. Negyedszázados ádáz küzdelem után kegyelemre adták meg magukat ellenségeiknek. Most már mi sem állja többé útját a pártban és kormányban való érvényesülésüknek. Sok szép reményt fűzött hozzájuk a nemzet, vajjon mit fognak beváltani belőle?

* * *

Apponyi nyílt leveléből adjuk annak érdeklős részét a következőkben:

Három évvel ezelőtt — írja — megválasztása idején, az volt programnyilatkozatának egyik tétele, hogy a kvótaemelési nem indokolt és ahhoz hozzá nem járul. Most pedig, midőn a kvótát 3%-al emelik, bár változatlanul azt hiszi, hogy a kvótaemelési az objektív igazság alapján nem indokolt és bár e meggyőződését az időközben Horánszky Nándor és Földes Béla tollából megjelent tanulmányok csak erősítették, mégis kénytelen elismerni, hogy a viszonyok fejlődése folytán a kvótázottság javaslatának elfogadása *politikai szükségé* vált. Az eddigi kvóta fenntartása olyan pozíció, melyet a nemzet — *nem a mostani kormány hibájából* — már elvesztett s melynek visszahódításáért tovább küzdve: csak már a még megvédendő és megtartandó pozíciókat veszélyeztetnénk. Elvesztettük pedig ezt a pozíciót azért, mert a *még Ausztriában minden tényező egyhangulag követelte* a kvótaemelést, addig nálunk az *előbbi kormány az elvi ellentételt elejétől kezdve elejtette, sőt a közvélemény sorakozását gátolta*.

Ilyen körülmények között kedvező eredményeket várni a harctól nem lehetett. De a *fejedelmi döntéstől sem várhattunk jobbat*, mert hiszen az is az erőviszonyok hatása alatt áll. De ha kedvező is volna ránk a döntés: ez csak *ideiglenes volna* és nem hozna végleges békét: pedig a kérdés lényege ebben áll. Szükségünk van a békére. Hiszen azok is, akik gazdasági különválást akarnak, nyíltan hirdetik, hogy nem ohajtanak gazdasági harcot Ausztriával, hanem külön vámtérületi alapon méltányos megegyezést. Pedig külön vámtérületi alapon harcolhatnánk Ausztriával a győzelem sok esélyével: de a *gazdasági különválásra a nemzetet sem anyagilag, sem politikailag előkészítve nem látja*, az új irány csak beláthatatlan bonyodalmak útján volna keresztülvihető, melyek során többet vesztenénk, mint a 3%-os kvótaemelési.

Ezután megemlékezik a Bánffy-Bádeni-féle kiegyezésről, amelyet Széll lényegesen javított

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az első évforduló.

A kath. legényegylet decz. 3-iki ünnepélyén felolvasta:
dr. Vucskis Gyula.

Isten áldja a tisztas ipart!

Egy esztendővel ezelőtt ezzel a szép köszöntéssel, amely akkor még idegen volt a városi iparosok legnagyobb része előtt, fogadtam önöket a r. k. iskola egyik termében, ahol egyletünk alakuló gyűlését tartotta.

Szerényen, de bizalommal fogtunk hozzá a N.-váradai Kath. Legényegyletnek megalakításához. Bizalommal, az iparos ifjuság belátva azt, hogy itt elsősorban az ő legfontosabb erkölcsi anyagi érdekeiről van szó, sietni fog a kibontott zászló alá.

E reményünkhöz nem csatlakoztunk. Az iparos ifjuság örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy azt az annyira szükséges és hasznos egyletet megalakítsa városunkban, a társadalom, élén minden nemes és szép intézménynek pártolására mindenkor kész főmag. bibornok-püspökünkkel és a ft. káptalannak érdemes tagjaival melegen karolta fel e mozgalmat s rövid idő múlva törvényesen megerősített egyletünk megkezdhetette áldásos működését.

Egy esztendő telt el azóta. És ma, egyletünk megalakulásának első évfordulóján emelt

fővel és nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy nem végeztünk hiába való munkát.

Az első rendes évi közgyűlésünk tárgya lesz részletes képek, beszámolót adni egyletünk működéséről és sikereiről. Ezuttal csak konstataálni akarjuk azt a megnyugtató, felemelő eredményt, hogy a lefolyt esztendő alatt az iparos ifjuság megtanulta ismerni és szeretni ezt az egyletet s mind nagyobb és nagyobb számban sorakozott tagjai közé, a társadalom pedig egyletünk zajtalan, de áldásos működéséből nyilvános fellépéseiből meggyőződött, hogy életerős ez az egylet, melyre csak nemes feladat vár, hogy kedves, látogatott otthona legyen az iparos ifjuságnak, hogy nekik segédkezet nyújtson vallásos és hazafias irányú kiképzetésükhöz, hogy erkölcsi és anyagi érdekeiknek mindenkor erős vára, hathatós támogatója legyen. * * *

Néhány nappal ezelőtt egyletünk elüljáróságát egy köztisztviselőben álló főpaphoz vezettem, aki régidő óta úgy ismeretes, mint egy iparos osztálynak egyik nagylelkű, bőkezű barátja, pártfogója. Ő tette le egyletünk első tőkét s most mikor a királyi kegy új magas méltóságba emelte, ezer koronával gyarapította azt. Irántunk kifogástalan jóakarátának ez újabb jelét mentünk hozzá megköszönni. Kegyes válaszában, melyre üdvözlötünket méltatta, igen figyelemre és megszállásra méltó igazságokat mondott egyletünk hivatásáról.

Azt mondotta u. i. ismerem az iparos ifjak viszonyait, ismerem még abból az időből, amikor virágzott a czéhrendszer. Az a régi czéhtestület az iparos ifjunak támasza, családja, otthona, mindene volt. A czéhtestület örökös erkölcsére, becsületére, ápolta benne a vallásos szellemet, gondját viselte anyagi helyzetének, vezette oktatását, serkentette haladásra, önművelődésre, tökéletesedésre. Az iparos legény tagja volt a mester családjának. A szülei ház helyett, mely otthonra talált nála.

Ma pedig egész másképp áll a dolog.

Félszázaddal ezelőtt gyökeresen megváltoztak a viszonyok.

A szabadság, egyenlőség és testvériség szent nevében nagy küzdelem indult meg a népjogokért. Nincs senki, aki e szent eszmékért, melyeket Krisztus tanított először, ne lelkesednék. Ámde ahogy ezeket az önző liberalizmus megvalósította, nem áldást, hanem pusztítást hoztak a nép minden rétegére s talán leginkább az iparosokra.

Szabaddá tette az ipart, de egyúttal elpusztította a régi élő szervezeteket, melyek a társadalmat összefüggő, élő testté tették és feloldotta a régi köteleket, melyek a társadalom tagjait és osztályait szoros összefüggésben tartották.

A szabad versenyben a segéd nem családtagja, hanem munkása a mesternek, aki megfizeti a munka kialakított s a viszonyok által

a vámtarifa átalakítása és a kereskedelmi szerződés lejáratát ideje dolgában kötött megállapodásokkal. Így a kiegyezés elfogadható alap békére, amely azonban csakis Ausztria parlamentáris hozzájárulásával válik befejezetté. Az így elért nyugalomért nemcsak lehet, de ha más ut nincs, kell is a kvótaemelést elfogadni. De politikailag különben is úgy áll a dolog, hogy vagy elfogadjuk az alku útján megállapítható kvótát és ennek fejében biztosítjuk magunknak a gazdasági békét, vagy még egy ideig akkép húzzuk az ügyet, hogy a magasabb kvóta is meg legyen, a gazdasági harc is megviseljen és a körülmények kényesere alatt mégis megalkuszunk.

Ezután kijelenti, hogy az elmondottak alapján lehetetlen a kvótabizottság javaslata ellen szavaznia. Megtehetné ugyan annak a biztos tudatnak az oltalmában, hogy a javaslat szavazata ellenére is keresztlümmenne, de ellenkeznie a képviselői felelősségről táplált fogalmaival. De kötelességének tartja a bizottság javaslata mellett fellépni és szavazni azért is, mert támogatni akarja a kormányt, mely ezt a kínos helyzetet nem teremtette, hanem örökölte és a más által bevezetett csatlavesztés után jó rendben, becsülettel és erős pozíciókba visszavonult. Támogatnia kell ebben a kormányt, mert tőle telhetőleg biztosítani kívánja annak a politikai rendszernek a fennmaradását és kifejlődését, mely az ő régi programja egész lényegét megvalósítja, amely a kiegyezés korrekt felfogását helyreállította, reményt nyújt a belügyi reformok szabadelvű kiépítésére, biztosítja a kormányzat törvényességét és pártatlanságát, a szabadság féltékeny tiszteletét és a nemzeti akarat megnyilvánulásának lehetőségét.

Szabad-e mindezt kockára tenni? — kérdi. Már pedig, ha társaival együtt megvonja támogatását a kormánytól, akkor ugyan nem akadályozzák meg a kvótaemelést, hanem veszélybe ejtik azt a politikai alakulást, amely reményeiket egyedül képviseli és önmaguk hiusítanak meg programjukat. Hazafias volna ez? Megérdemelné az elvűség nevé? Hü maradna-e választóinak tett ígéretéhez, ha azt a politikát, mely elvei megvalósításához kilátást nyújt, nem támogatná? Az a meggyőződése, hogy nem és ezért támogatni fogja a kvótabizottság javaslatát.

A Jancu-szobor per.

— A szebeni »Tribuna« nyomán. —

Tizedünk első éveiben történt még, hogy a magyarországi tribunisták elvű románok között széleskörű mozgalom indult meg 1848—49-ben

vezérük Jancu Ábrahám emlékének szoborral való megörökítésére. A mozgalom titokban keletkezett és indult. A szoborfelállítás céljára gyűjtéseket eszközöltek szintén titokban. Gyűjtőt boldog boldogtalan, senkitől és semmiféle központi szoborbizottságtól — minthogy ilyen nem is volt — a legkevésbé sem ellenőrizve. Így folyt ez egynehány éven keresztül 1895 márcz. 15-ig. Ekkor a magyar belügyminiszter Perczel Dezső tudomást vevén e mozgalomról, fenti kelettel szigorúan tiltotta el a gyűjtés folytatását. E rendelet tiltó tartalma, de különösen annak szigorú hangja olajul szolgált a Jancu magasztaló románok exaltált lelkiületére. A gyűjtések nemcsak hogy be nem szüntek, hanem hatványozva fokozódott az adakozások száma — *de egyszermind a gyűjtőké is.* — Persze mindez szintén titokban ment. Így állván a viszonyok, az egyérmű román lapok elérkezettnek látták az időt arra, hogy a számtalan magángyűjtő a gyűjtőívvel együtt a gyűjtött summát is biztos és gyümölcsözőtől kezelés céljából egy főösszegbe adná össze »a román nemzeti komité«, vagy esetleg egy speciálisan e célra alakuló bizottság ellenőrzése mellett. Mi megtörténvén, — az akkori román lapok állítása szerint — kitűnt, hogy a gyűjtők által elszámolt összegek nem ellensúlyozzák az adományozott összegeket, sőt, hogy némelyik gyűjtő ur egészen megfeledezett az általa gyűjtött adományok elszámolásáról. Ez utóbbiak közé tartozott T. Liviu Albin is, ki ellen a szoborfelállítás intéző körei 1895 elején a gyulafehérvári kir. törvényszéknél sikkasztás miatt bünvádi feljelentést eszközöltek, melynek alapján vádlott vizsgálati fogságba vett, hol 13 hónapig tartózkodott. E bünvádi eset tárgyalása a felmerült számos akadály miatt csak most folyt le Gyula-Fehérvárott nov. 30-án s decz. 1-én; a vádlott védője Fop C. István aradi ügyvéd, ki az öt beidézett tanuval jelent meg. A hallgatóság egy román ügyvéd, egy román pap s két román jogászból állott. A bíróság a következőképen alakult meg: elnök: Korbuly Lukács, bírák: Barta és Aczél báró; a vádhatóságot gr. Lázár Árpád alügyész képviselte. A bizonyítási eljárás — mely románul folyt — befejezése után a bírák szavazásra vonultak vissza. Az ítélet pénteken fél

7 órakor hirdettetett ki: mely szerint vádlott 1. sikkasztás vádja alól bizonyítékok hiányában felmentetett; 2. de vétkesnek nyilvánított fenti miniszteri rendelet áthágásában s emiatt 15 napi börtön, 100 frt pénzbírság s perköltségben elmarasztaltatott; 3. kijelenti a Jancu-szoborra gyűjtött 4701 frt elkönfiskálását s e célból utasítja az aradi és gyulafehérvári alispánokat a »Viktoria« banknál elhelyezett pénz lefoglalására, illetőleg a »Román közművelődési egyeslet« elnökének az iránti megkeresésére, hogy a betéti könyvet átadja. Vádlott felebbezett.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 4.

Valami nagy élénkség, izgalom nem mutatkozik a kvótatárgyalás mai első napján. Az ülés megnyitása előtt a folyosók a szokott képet mutatják. A függetlenségi képviselők között Kossuth Ferencz határozati javaslatát körözik benyújtás végett. Egyéb előjele a készülő nagy háborúnak nincs.

Mikor az ülés megkezdődött, a Ház sajátos képet mutat. A szélsőbal padjai meglehetősen megteltek, a volt nemzeti pártiak padjain már sok az üres hely. A disszidensek teljes számban hiányzanak. A közép egészen üres és csak a szélső jobbon, a Bánffy volt hívei jelentek meg tömegesebben.

Mindent összevéve, a Ház háromnegyed részben üresnek mondható. Alig 150 képviselő jelent meg erre az alkalomra.

Az elnöki pódiumon Perczel Dezső ül, a ki folytonos nagy zajban teszi meg jelentéseit. A szélsőbalon erősen halljukoznak és már ezzel is elárulják, hogy a hangulat ott izgatott.

A Ház aztán rövidesen áttér a napirendre, a kvótajavaslatra:

A kvótajavaslat

Neményi Ambrus előadó halk hangon kezdi meg beszédét. A szélsőbaloldal nagy zajjal támad. Alig kezdi a kvótabizottságot emlegetni, Barabás Béla közbeszól:

lenyomott díjat, de azonkívül semmit sem törődik az iparos segéd sorsával.

Az iparos legény megfosztva támaszától, elszakítva mesterétől és ennek családjától, teljesen magára maradt, minden segítség nélkül állott az élet küzdterén, kitéve az élet hőmpölygő hullámainak, melyek aztán a legtöbbször elsodorták és eltemették abba a mélységbe, ahol többé nincs erkölcs, ahol nem ismernek Istent, ahol többé nem ritkán elfelejtik a hazát.

Az iparos ifjak e szomorú helyzetén, melyet még válságosabbá tett a hazatlan nemzetközi szociáldemokrácia féktelen izgatása, nem segíthetett más, mint a krisztusi szeretet, mely egyedül ismeri az emberi bajok és nyomorúságok orvoslásának titkait.

Ez az önzetlen szeretet lelkesítette a egyszerű iparosból nehéz küzdelmek után pappá lett Kolping Adolfot, ez tette őt a legényegyletek áldásos ügyének első apostolává.

Több, mint egy évtizedig dolgozott mint tanonc és legény az egyszerű cipész műhelyben. Korának szokása szerint kezébe vette a vándorbotot, megfordult az iparnak legvirágzóbb telepein, de amit látott, tapasztalt és átszenvedett, az elszomorította a durva daróc alatt is nemesen érző szívét. Azt látta, hogy a legtöbb társa koldulva járta be az országokat, a műhelyekben istentelen és piszkos beszédekben furdott, a szállókon ivásra és játékra vesztegette keservesen szerzett munkabéréit.

Ez a szomorú tapasztalat ébresztette fel szívében a vágyat, hogy az iparos ifjuságnak apostola legyen. Hogy ezt a vágyát elérhesse, huszonnégy éves korában elhatározta, hogy pap lesz. A négy osztályú falusi iskolán kívül egyebet nem végzett; elképzelhetni, mily rengeteg küzdelembe került elhatározásának megvalósítása. És mikor Isten megengedte érne hő óhaját, bemutatta az Ur oltáránál első áldozatát, nem felejtette el, miért küzdötte fel magát a szép pályára, nem kereste a kényelmet, hanem mindjárt hozzáfogott nemes szárdéka megvalósításához. Fáradságos napi munkája után összegyűjtötte esténként az iparos ifjakat. Kezdetben heten voltak. Az iskolában jöttek össze kellemes társalgással, ártatlan szórakozással, majd komoly tanulással töltötték az időt. Nem egyet közülük az abc-re is magatantított. A többi ifjak, eleinte mikor látták hogy ezek állandóan elmaradnak a korcsmából, gunyolták őket, de később, mikor ezek munkában, szorgalomban, magaviseletükben, ügyességben és társaságban egyaránt feltűnni kezdtek, — abba hagyták a gunyolódást és maguk is hozzájuk csatlakoztak.

Így alakult meg — félszázaddal ezelőtt az első kath. legényegylet.

Hosszúra nyulnék ez az alkalmi felolvasás, ha vázolni akarnám a legényegyletek félszázados történetét, gyors elterjedését, részletezni a küzdelmeket, felsorolni a sikereket. Elég legyen megemlíteni, hogy mikor Kolping behunyta sze-

meit, 600 kath. legényegylet virágozott már s el volt terjedve ez az áldásos intézmény a földkerekség minden részén. Ma pedig a nemrégiben megjelent hivatalos kimutatás szerint 1059 egyesület működik az iparos ifjuság vallásos és hazafias művelésén. És hogy nemcsak él és létezik, hanem valóban virágozik ez az intézmény s lankadatlan buzgalommal és fényes sikerrel tölti be magasztos hivatását, színről-színre láthatják és örömtelt szívvel tapasztalhatták esyletünk küldöttei, kik b. e. jóltevők, Nogáll püspök bőkezűségéből szerencsések voltak résztvenni az első legényegyletnek félszázados világra szóló jubileumi ünnepein.

S ugyanezt a meggyőződést meritettük abból a fényesen sikerült kongresszus lefolyásából is, amelyet Steiner püspök elnöklete alatt Székesfehérvárrt tartott az idén a magyarországi kath. legényegyletek országos szövetsége.

Azt mondhatná talán valaki, hogy ha nagy szükség volt is évtizedekkel ezelőtt a legényegyletek működésére, ma már annyi féle művelődési eszköz áll az iparos ifjak rendelkezésére, hogy talán feleslegessé teszi a legényegyletek működését.

Nagy tévedés lenne ezt hinni kedves Ifjak! Az az egyetlen adat, hogy az elmúlt évben nem kevesebb, mint 41 új legényegylet alakult, köztük 6 Magyarországon, jele annak, hogy ma éppen olyan, vagy még nagyobb szükség van a legényegyletekre, mint ezelőtt.

A művelődés eszközeit egyletünk is fel-

Magyar Judások.

Az előadó erre tekintettel a tárgy fontosságára, türelmet kér és meghallgatást.

De mikor ez a türelem öt millióba került évenként, — kiáltja Pichler.

Pichler képviselő ur közbeszólásai semmi esetre se érnek annyit — mondja az elnök.

Pichler izgatottan felugrik és odamond valamit a humorizáló elnöknek, de szavai a nagy zajban elvesznek.

Az előadó azután egyideig csendesen folytattatta beszédét, de egyszerre csak közbebeszélte Kubik Béla:

— Mennyit kapott az előadó?

Az elnök erre Kubik Bélát *rendreutasította*.

Az előadó innen aztán nyugodtan folytatta előadását. Beszédéből közöljük a következőket.

Neményi Ambrus előadó: Iparkodni fog, hogy előadásában tárgyilagossággal méltassa a bizottsági vita során felmerült összes szempontokat. A magyar kvóta meghatározása 23 év óta *mindig kompromisszumnak* volt eredménye. Osztrák részről mindig valamely összekötést kerestek és találtak is a kvóta és a két állam között függő más ügyek között. Az első kiegyezés idejében ez az összefüggés összekapcsolta a kvótát az államadósággal. Öt évvel az első kvóta megállapítása után következett be a határvidék bekebelezése és a magyar kvótának az a felemelése, amely a *precipuum* elnevezése alatt általánosan ismertté vált. Ez a törvény sem épült fel kizárólag pénzügyi alapon, a miről tanuságot tesz egyebek között az akkori pénzügyi bizottság jelentése. Ezt a jelentést nem kisebb férfiú írta alá, mint *Csengery Antal*. Tisztán látták, hogy az egyezmény pénzügyileg nem igazolt, figyelmeztették is erre az országgyűlést, azonban úgy a pénzügyi bizottság, mint maga a Ház mégis hozzájárult az egyezmény elfogadásához, politikai okokból.

Hasonlóképpen politikai motívumok voltak befolyással 1878-ban és 1887-ben a kiegyezés és a kvóta megállapítására.

A mostani kiegyezésben rendeztük az összes függő kérdéseket.

Az egész kiegyezésnek mérlegéből lelkiismeretesen megítélhetjük, elfogadható-e ez a javaslat.

Harminez évi vitatkozás közben bizonyos tradíciók fejlődtek ki nálunk épügy, mint Ausztriában. A magyar bizottságok megszerkesztettek oly methodust, mely különösen az 1887-iki magyar kvótabizottság munkálataiban határozottan kidomborodik és aránylag a legjobb és legmegbízhatóbb.

E számítás szerint 1897-ben kijött egy *33.84 százalékos* magyar kvóta. Am de ez a magyar bizottság számítása volt és nem az

használja. Előadásaink, most még szerény könyvtárunk ezt a célt szolgálják. Igazgatónk fáradozása, egyletünk áldozatkészsége és tagjaink buzgósága folytán 30-an iratkoztak be a segéd-továbbképző szaktanfolyamára. De mindezek mellett nagy súlyt helyez egyletünk arra, ami a legfőbb, a szív és lélek igazi műveltségére, amely minden műveltségnek alapját és koronáját képezi, a vallásra és a jó erkölcsre. Erre pedig ma nagyobb szükség van, mint bármikor.

Az emberiség nagy szellemei évtizedek óta azon fáradoznak, hogyan lehetne elhárítani társadalmunk borus egéről a vészfelhőket, miket a szociális bajok gyűjtöttek oda. Mit kell tennie a bajok orvoslására, vagy legalább enyhítésére az államnak és a társadalomnak? — e tekintetben elágazók, különbözők lehetnek a tudósok és államférfiak véleményei. Egy azonban bizonyos és ez az: hogy a vallás hatalma s az isteni szeretet csodás ereje nélkül nem boldogulunk.

Egyletünket az önzetlen felebaráti szeretet alapította, csak addig fog virágozni, míg ezen az alapon marad.

Adja Isten, — ezzel a kívánsággal nyitom meg az első évforduló e szerény ünnepét, — adja Isten, hogy egyletünk ezen az alapon maradván és munkálkodva sok-sok évfordulót érjen meg fáradhatatlanul, sikerrel működve az iparos ifjuság erkölcsi és anyagi javának előmozdítására!

osztráké. De az osztrákoknak természetesen jogában volt ezt az összeállítást kontesztálni és bőségesen élt is a jogával. Mivel ez a számítás 1897. végével záródik, a magyar bizottság természetesen nem vehette figyelembe azokat az összegeket sem, amelyek az új kiegyezés következtében a mi javunkra esnek, amelyek tehát Ausztria jövedelméből levonandók és feltétlenül Magyarország bevételei közé felveendőek.

De az osztrák számítás erre is kiterjedt. Ezek is előzményei annak a kompromisszumnak, mely a kvótaszámot 34.4 százalékban állapította meg, amely számban kétségek nélkül nem csak finanziaális indokok, hanem bizonyos politikai és általános közgazdasági szempontok is érvényesültek.

A jövő szempontjából a mostani kiegyezésnek az a nagy előnye, hogy teljesen tisztázta az Ausztriához való viszonyunkból folyó összes függő finanziaális kérdéseket és elejét veszi annak a lehetőségnek, hogy jövőre a kvótatárgyalásoknál bármiféle mesterséges junktimot felállítsanak. 32 éven át ezek a komplikációk tették a másik félnek erősségét, folytonosan küzdöttünk, minden a kvóta keretébe nem tartozó ügynek ezen keretből való kikapcsolása érdekében. Ma ez végre sikerült. Ez az eredmény bizonyos pénzáldozatot megér, még ha ezt az áldozatot tíz évre vagyunk is kénytelenek magunkra venni. Igaz, hogy mélyen elszomorító dolog, hogy akkor, mikor fogyasztási adóink hozadékát a végsőig fokoztuk, mikor ezeknek az adóknak valódi hozadékát Magyarországunk biztositottuk, hogy akkor *ezeknek az eredményeknek nagy részét a felemelt kvóta emészteti fel*. De ha felállítjuk az egész kiegyezésnek mérlegét, arra az eredményre jutunk, hogy *helyzetünk a felemelt kvóta dacára sem romlik*, hogy a finanziaális status quo — pesszimistikus számítás mellett is — megmarad.

Mikor az előadó befejezte beszédét, a szélsőbal zajos »Hoch«-kiáltásokkal tört ki, a jobboldalon egy kis gyenge éljenzés volt hallható.

A jegyző most *Kossuth* Ferenczet szólitotta.

A függetlenségi párt határozati javaslata.

Kossuth mindenekelőtt részvétét fejezte ki az előadónak, hogy neki jutott az a gyászos feladat, hogy a kvótaemelést elsőnek megindokolta megindokolhatatlanul. Majd kifejti, hogy ő és pártja elvből semmiféle kvótát sem szavaz meg. A kvótaemelést pedig sem jogos, sem törvényes, sem igazságos. Tiltakozik a kvóta bármily emelése ellen. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Tiltakozik az ellen, hogy Ausztria mérhetetlen kapzsóságának újabb áldozatot hozunk. Ez az áldozat különben is fölösleges, mert azért mi az ottani nemzetiségi viszályt nem tudjuk megszüntetni. Ausztriát a szétzúllástól megmenteni nem tudjuk.

Majd hosszasan fejti ki azt, hogy még a régi kvóta is igazságtalan volt Magyarországra, a minék legcsattanósabb bizonyítéka, hogy az osztrák kényuralom, amely pedig nem kimélte Magyarországot, csak 25 százalék kvótát vetett ki ránk. Beszéde végén a következő határozati javaslatot nyújtotta be:

Határozati javaslat. Első sorban tekintve, hogy a közöstyűes költségek létezése össze nem egyeztethető a magyar állameszmével, és hogy ennél fogva a közös költségekhez való hozzájárulásnak bármilyen aránya beleütközik az ország természetes és eltörölhetetlen jogába, mely jogot a független állami lét teljes épsége képezi; tekintve továbbá, hogy a természetes jog bármilyen ellentmondó törvények dacára mindig létezik és létezése meg nem semmisíthető semmi alku által, mondja ki a Ház, hogy a közös ügyes költségeket nem tartja összeegyeztethetőnek az önálló magyar alakosság létezésével és hogy a költségekhez ezenül hozzájárulni semmi arányban nem szándékozik, de utasítja a kormányt, hogy a pragmatika szankcióból eredő kölcsönös védelmi kötelezettség teljesítését biztosító és teljesen önálló rendelkezésekre vonatkozólag nyujtson be haladéktalanul tör-

vénnyjavaslatot és másodsorban, amennyiben ezen hazafias köteletségének azonnali teljesítésében a főnnálló törvények a kormányt hátráltatnák, addig is, míg e törvények eltörlésére a szükséges lépések megteendőek lennének, a képviselőház elhatározza, hogy az eddig fizetett kvótát semmi esetre sem emeli. Kossuth Ferencz, Thaly Kálmán, gróf Benyovszky Sándor, Boda Vilmos, Komjáthy Béla, Benitzky Árpád, Kubik Béla, Sturmman György, Papp Elek, Polczner Jenő, Marjay Péter, Rigó Ferencz, Ilyés Bálint, Farkas Balázs, Pichler Győző, Endrey Gyula, Tóth János, Rátkai László, Hentaller Lajos, Kende Béla, Thaly Ferencz, Barabás Béla, Leszkay Gyula, Fullig Lipót, Smesko László, Antal Pál, Oláh József, Mülek Lajos, Fáy István és Kolozsváry Kiss István.

A függetlenségi párt Kossuth beszédének befejeztével neki nagy óvációt rendezett. sorra gratuláltak a képviselők, mire az elnök 5 perc szünetet rendelt.

Szünet után *Thaly* Ferencz következett volna, de kérte, hogy beszéde holnapra halasztassék.

Szell válasza a Hier ügyben.

Most *Szell* Kálmán állott fel, hogy a »hier«-ügyben feleljen *Barabásnak*. (Zajos hoch! hoch! a szélsőbalon.)

Reflektál a cseh- és morvaországi »Zde«-jelentkezésekre. A hadügyminiszter ezen tüntetészerű jelentkezés ellen már a tavasszal rendeletet adott ki, mely nem kizárólag a csehekre vonatkozik (közbekiáltások: hanem Magyarországra! Zaj.) Magyarországra se vonatkozik kizárólag, hanem általában a közös hadseregre. (Zaj.) A legtöbb ilyen eset nem is Magyarországon fordult elő.

Felsorolja a büntetéseket, a legtöbb esetben egy napi magánzárkára ítelték a »hier«-rel nem jelentkezőket, egy esetben öt napi magánzárkára.

Viharos kiáltások: Gyalázat! Gyalázat!

Szell: Éppen ebben az egy esetben elengedték a büntetést. (Derűtség jobbfelől). Összesen 10-et büntettek meg.

— De miért? — kiáltanak a szélsőbalról.

— Azt is megmondom. Mert nem engedelmeskedtek a katonai parancsnak. Meg volt parancsolva s nem engedelmeskedtek. 410,000 tartalékos közül 10-et büntettek meg, ez nem atrocitás.

A mikalakai oláh tartalékos ügye így áll. Mikor kérdezték, tudja-e, hogy mikép kell jelentkezni, azt felelte, hogy tudja, hanem nem fog így jelentkezni, hanem úgy, hogy: *parancs!* Erre vizsgálati fogságba helyezték, nem magánzárkába. Ennek az oláhnak egy pajtása Pakurástól azt az üzenetet vitte haza, hogy mondja meg a feleségének, hogy ő nem állja ki, másnap már nem él, mert ő hónapokig vagy évekig nem fog szenvedni. Pedig csak vizsgálati fogságban volt. Az eset sajnálatos, de a katonai parancsnak engedelmeskedni kell. Semmi tendencia nem volt a rendeletben, egyszerűen a katonai fegyelem fönntartása volt a cél. (Zajos helyeslés jobbról, nagy zaj, hoch! balról).

Vihar a miniszterelnök ellen.

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, decz. 4.

Barabás Béla vitatja, hogy törvény nélkül nem lehet a magyart kötelezni a német nyelvre, sem rendelettel.

Endrey Gyula: A királynak sem szabad ily rendeletet kiadni.

Barabás Béla: Az ily rendelet mögött elszűlyed az alkotmányos király s fölemelkedik

az imperátor. Ha a király fölveszi a katonai zubbonyt, úgy eltűnik Szt. István palástja. (Tetszés) Tisztelet azoknak, a kik magyarul jelentkeztek. Majd az ellenzék folytonos tetszése közt folytatja, hogy 1867 óta nem részesültünk a királytól szeretetben. E rendelettel a magyar nyelv ellen jogtalanság, törvénytelen, igazságtalanság követtetett el. (Viharos tetszés; taps a baloldalon.)

Szell Kálmán miniszterelnök feláll.

— Abczug! Eláll! Hoch!

Szell miniszterelnök: Bárha gunyolják a hármast elvemet.

Kiáltások: Elkoptatott frázis!

Szell miniszterelnök: — mégis életem ez, melyet szolgálni akarok.

Az ellenzék folytonosan közbeszól. Leszkay Gyula: Gazemberség! Polczner Rezső: Menjen Bécsbe. Endrey Gyula (a miniszterelnökhöz fordulva): Mit izentek Bécsből?

Rátkay László: Magyarország miniszterelnöke védje meg a magyar nyelvet!

Marjay Péter: Vagy pedig csaló!

Leszkay Gyula: Svindler!

Szell Kálmán. De hát uraim, micsoda törvényteleniséget követtem el?

Barabás Béla válasza után az ellenzék névszerinti szavazást kért, mely befejeztetvén, Ugron Gábor konstatálja, hogy nem a jegyzők, hanem csak a gyorsírók jegyezték s így az újabb szavazás holnapra maradt.

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, decz. 4.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága f. hó 4-én tartotta meg rendes havi ülését, melyen a rendes havi jelentéseken kívül nagy csapat igen fontos ügyeket intéztek el.

Beóthy László dr. főispán elnöke alatt jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Hraniczky Károly, Sipos Orbán, Szilvássy Alajos, Radnay Farkas, Kikinday Gyula, Király Viktor, Szabó József, Markovics Károly, Baranyi András, Keszthelyi Zoltán, dr. Cziffra Kálmán, Balogh Elemér jegyzők.

Az alispánnak Biharvármegye területére vonatkozó novemberi jelentése a következő: **Uralkodó kórok:** Valamennyi járványban a légzési és emésztési szervek bántalmi fordultak elő, nagyjából kedvező lefolyással.

A **közegészségügy** kedvezőtlenebb volt, mint a múlt október hónapban. A hivatalos orvosok ugyanis 3835 beteget gyógykezelték, tehát **291-el többet**, mint október hónapban. A gyógykezelték közt igazolt szegény volt 7 éven aluli életkoru 110, hét éven felüli 103, összesen 213.

Heveny fertőző kórok: a) roncsló toroklob 10 járás 21 községében fordult elő. Múlt hóról nem maradt egy sem, a hó folyamán elfordult 36. Ezek közül gyógyult 9, elhalt 15, ápolás alatt maradt 12; b) kanyaró 6 járás 6 községében fordult elő. Múlt hóról maradt 16, szaporodott 87, összesen 103. Ezek közül gyógyult 74, elhalt 4 és ápolás alatt maradt 25; — c) vörheny 11 járás 25 községében fordult elő. Múlt hóról maradt 38, szaporodott 105, összesen 143. Ezek közül gyógyult 69, elhalt 23, ápolás alatt maradt 51; d) hökburut 5 járás 7 községében fordult elő. Múlt hóról maradt 45, szaporodott 49, összesen 94. Ezek közül gyógyult 25, elhalt 6, ápolás alatt maradt 63; e) hasi hagymáz 11 járás 22 községében fordult elő. Múlt hóról maradt 14, szaporodott 28, összesen 42. Ezek közül gyógyult 18, elhalt 5, ápolás alatt maradt 19; — f) hólyagos himlő, úgy szintén a g) vérhas megszüntek.

Orvosrendőri bizonylat kiállított 69 esetben, bonczolat megejtetett 4 öngyilkos, 1 hirtelen elhalt, 4 külérőszak folytán elhalt és 1 egyéb okból elhalt egyén hulláján.

Törvénytörési bonczolat megejtetett 8 esetben, látélet kiállított 106 esetben.

A **kir. ügyész** jelentése szerint a nagyvárad kir. törvénytörési fogházban a november hó folyamán a letartóztatottak összes napi száma 821-9. Átlagos napi létszám 273, november hó végén maradt 250.

A **penzügyigazgató** jelentése szerint: Egyenes adók címén befolyt a f. év október havában 218,918 frt 60 kr, 11,232 frttal kevesebb, a múlt év hason hónapjában. Hátralék címén befolyt a f. év október végével 1,395,272 frt, hadmentességi díj címén 137,518 frt, fogyasztási és italadókban 189,546 frt, jogilleték s díjakban 36,850 frt, bélyegjövődék fejében 106,410 frt.

A p-szölősi orvos ügye.

A miniszteri leiratok között legfontosabb volt a pecze-szölősi körorvos lakásügye.

Annak idején több ízben foglalkoztunk a kérdéssel.

Az orvosi kerület igen nagy terjedelmű s egyes községek igen messze esnek egymástól, ami különben is megnehezíti a kör közegészségügyi ellátást

A közegészségügyről szóló törvény világosan előírja, hogy a körorvosnak az illető kör területén, valamelyik községben kell laknia.

Azzal a kifogással, hogy a kör községeiben nincs a körorvos részére alkalmas lakás, a körorvos kimódolta, hogy évekig a kör területén kívül, Nagyváradon lakják. Erre nézve az alispán is engedélyt adott részére, a törvény világos rendelkezése ellenében.

Időközben azonban Pecze-Szölős megyei közgyűlési határozattal, kölcsön pénzből teljesen megfelelő orvosi lakot épített, amelynek törlesztési kamatai súlyos teherként nehezednek a község lakosaira. Daczára ennek, a körorvos továbbra is Nagyváradon tartotta fenn lakását s a pecze-szölősi orvosi lakot nem foglalta el. Ezáltal a község elesett a lakbértől s érzékeny károsodást szenvedett.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága végre is belátta a törvénytelen állapot további fenntartásának káros hatását, úgy közegészségügyi káros hatását a kör lakosságára, mint Pecze-Szölős község vagyoni viszonyaira s kimondotta, hogy a körorvos Pecze-Szölős községbe tartozik átteni lakását.

Végre az ügy a belügyminiszter elé került, aki a közigazgatási bizottság határozatát jóváhagyta.

Tegnap olvasták fel a miniszternek erre vonatkozó leiratát s természetesen tudomásul vették. A körorvoson kívül az illetékes hatóságokat is értesítik a miniszter leiratáról.

Figyelemmel kísérjük az ügyet, hogy mikor szereznek érvényt a miniszter határozatának.

A földmívelésügyi miniszter egy nagyobb szabású **ismellő iskolát** óhajt szervezni 20 hold földön, szaktanár vezetése alatt. A földjövődlem 80 százaléka a községnek jutna, 20 százalék pedig a szaktanáré maradna. A miniszter a fősolgabírókat szólítja fel, hogy ajánljanak egyes községeket; az ajánlott községek közül azután a gazdasági egylet fog ajánlani.

A leszavazott főispán.

Ezután egy derült momentumokban bővelkedő esemény történt a bizottsági ülésen, — a **főispán** leszavazása, ki hiába bizonyította a bizottság előtt őszinte meggyőződését állítása igazságában, még is az alispán indítványát fogadták el az övével szemben egy szótöbbséggel.

Ez érdekes vita egy szalontai választási aktus felülbírlásából keletkezett s az eset maga is rendkívül érdekes.

Baranyi András t. b. főjegyző terjesztette elő az ügyet: A legutóbbi szalontai képviselő-testületi választásoknál választottak 5 tagot és 2 póttagot. Az öt tag után legtöbb szavazatot kaptak **Katona Sándor** és **Pénzes Sándor**.

A választási elnök azonban kijelentette hogy az illetők nevei tévedésből kimaradtak a választók névjegyzékéből, tehát az utána következő legtöbb szavazatot nyert **Csete Mihályt** és **Mogyorós Mihályt** jelentette ki megválasztottaknak.

A választási elnök határozata ellen felebbezést adtak be. Az alispán a felebbezést elutasítani véli azon a czimen, mert azok nem választhatók, a kik nincsenek a választók névjegyzékébe felvéve.

Katona Sándor választhatóságának diszkvalifikálása egész külön eset. Egy házszám alatt ugyanis két Katona Sándor lakik, apja és fia. A fiu frissebb volt a szavazásban, jókorabb jött és leszavazott. Később jött az apa és meglepetve hallotta az elnöktől, hogy már volt egy Katona Sándor szavazni és az ő neve nincs felvéve a választók névjegyzékébe. A fiu dicsekedett vele, hogy ötlet választották meg a póttagságra, mert ő szavazó is, az öreg polgár pedig dühbe jött és megfelebbezte fia megválasztását azon czimen, hogy ő még az apai hatalom alatt áll.

Hosszas beható vita fejlődött ki ez érdekes kérdés fölött, melyben mindvégig dr. **Beóthy László** főispán vezetett s tűzbe vitte egész nagy közigazgatási jogi tudományát.

Dr. **Beóthy László** főispán azon véleményben van, hogy a névjegyzékből való kimaradás **nem képez** az illetőre nézve **akadályt** a képviselőtestületbe való beválasztás tekintetében, idézi a törvény megfelelő szakaszát erre nézve, továbbá a közigazgatási bíróság egy döntvényét. Indítványt terjeszt elő, hogy Katona Sándor és Pénzes Sándor megválasztása mellett döntsének.

Wallner Ödön dr. t. főügyész pártolja az alispáni indítványt, hogy a névjegyzékből való kimaradás akadályul szolgáljon a képviselőtestületbe való tagsághoz

Elnöklő főispán szavazásra bocsátja a kérdést, a mikor is a főispáni indítvány mellett szavaztak **öten**, ellene **hatan** és így indítványát elvetették.

— **Hivatalból felebbezést jelentek be** a bizottság határozata ellen, — jelentette ki a főispán nyomban.

Most már Katona Sándor ügye került szóvá, aki bent foglaltatik a névjegyzékben s csak véletlenségből történt, hogy a fia szavazott le helyette. A bizottság megsemmisíti megválasztását.

Ezzel az érdekes vita véget ért. A megyében érdeklődve várják most ez ügyben a közigazgatási bíróság ítéletét.

Álló csontvázak.

— Érdekes csontváz-letet P.-Szt.-Mártonban. —

Nagyvárad, decz. 4.

A közeli Pecze-Szt.-Mártonban, a prem. kanonok-rend birtokán érdekes leletre bukkantak a minap a kerti munkások, a minek jelentőségét még csak ezután fogják ugyan a régészek megállapítani, de már most is a lelhelyet tekintve, laykus embereknek is szerfölött érdekesnek tetszik.

Nem kevesebbről van szó, mint **80 darab emberi csontvárról**, melyet álló helyzetben találtak a földben. Az eset a következőképp történt:

A minap lent járt Nagyváradon a rendjóságkormányzója, *Szekeres Frigyes* Jászórol s ez alkalommal megtekintette a szt.-mártoni birtokot. A gyümölcsös kertben fölűntek neki azok a sok kis apró dombocskák, a mik a fák alatt voltak némi sorrendben. A ki látta e dombokat, mindenki azt hitte, hogy bizonyosan az öreg kiszáradt gyümölcsfák kiásásával maradtak ottan. Egy kis domb és mellette egy gödör, mintha a földet abból szedték volna ki. Elrendelte tehát a jóságkormányzó *Lencsés* ny. prem. tanárnak, ki a szt.-mártoni birtokot kezeli, hogy a dombocskákat a tél folyamán hányassa szét.

A napokban a lágy téli időt felhasználva, hozzá is fogtak a gyümölcsöskert rendbeszedéséhez. Beállították a napszámosokat a munkába. Egy dombnál azonban alig tett egy munkás 4—5 kapavágást a porhanyó földbuczkába, meglepődve lépett hátra. A domb tetejét lehuzva, *alóla egy emberi koponya meredt ki*, teljesen ép s csak a kapa okozott rajta némi sérülést. Arra az egy helyre gyűlt valamennyi munkás és gyorsan hozzáfogtak az ásáshoz. *Kidásták az egész emberi csontvázat, mely álló helyzetben volt a földben.*

A munkások egy csoportba rakták a csontokat, letárgyalták a dolgot s gyanútlanul fogtak a másik dombocska széthányásához. Itt is *hasonlóan* a buczka megbolygatása után egy emberi koponya meredt a munkásokra. Ekkor azután már a kíváncsiságtól ösztönözve félbe hagyták a mélyebbre való ásást s sebtiben egyik dombot a másik után turták föl s mind-egyik alatt *egy-egy emberi csontvázat találtak*. Igy **mintegy 80 darab teljesen ép emberi csontvázat szedtek össze.**

A csontvázak mellett semmiféle értéket vagy érczeműeket nem találtak, a miből azt lehetne következtetni, hogy minden ruházat nélkül kerültek a földre.

De hogyan? Valami feldúlt temető maradványait ásták-e ki, vagy egy borzasztó történeti emlékről van-e szó?

Laykus embernek ez esetre mindjárt eszébe jut a középkor büntetési, mérszárlási módjai, a mit az ellenség hajtott végre kegyetlen kézzel foglyain, — a földben övíg való leásás, megkövezés stb. A történelemből tudjuk, hogy Kádán tatár vezér a tatár járaskor seregével itt vonult át, *Nagyváradon*. Több napig volt elfoglalva a vár bevételével s a várost is felégette, az Erdélyből hozott foglyainak nagy részét pedig itt leölette. Mindenesetre érdemes volna e csak szerfölött csekély értékű hipotesist megdönteni, vagy megerősíteni.

Felhívjuk rá a régészeti egylet figyelmét, melynek egyik tudós tagja, *Cséplő Péter* prem. r. tanár már több ízben végzett sikerrel ilyen kutatásokat és minden bizonytal némi világosságot tudna e sötét rejtélybe hozni.

Lencsés tanár különben bejött jelentést tenni ez esetről a rendnek és intézkedést kért a nagy mennyiségű csontok eltakarítása iránt. Előadása szerint egy-egy koponya a buczkákban alig volt 40—50 centiméternyire a föld alatt.

TAJÉKOZTATO.

- Decz. 5. Esküdtzéki tárgyalás.
 Deczember 5. A szinügyi bizottság ülése a városházán d. u. 3 órákor.
 Decz. 6. Esküdtzéki tárgyalás
 Decz. 9. A jogász-egylet közgyűlése.
 Decz. 10. A zenekedvelők hangversenye
 Deczember 10. A régész-egylet hangversenye a Csarnokban.
 Deczember 17. Gyermekebarát-egylet közgyűlése.
 Decz. 17. A Szigligeti Társaság felolvasása.
 Decz. 20. Biharvármegye közgyűlése.

UJDONSAGOK.

* **Uj pályázó a városi színház igazgatóságára.** *Mosonyi Károly* v. szinigazgató jelenleg Nagyváradon időzik, hogy tájékozza magát a színház igazgatói állásának pályázati feltételei felől és ha e feltételek körülményeinek megfelelőnek, ugy a határidőig be fogja nyújtani pályázatát. *Mosonyi Károly* több jóhírnevű szin-társulatnak volt igazgatója, mely játszott *Aradon, Temesvártt, Szegeden és Nagyváradon* is, ennél fogva bő szintgyi tapasztalatokkal rendelkezik és ismeri a nagyváradi közönség igényeit is.

* **A diákok matinéja.** Nagy előkelő különösen női közönség jelenlétében ment végbe vasárnap d. e. a diákok matinéja. A közönség zsufolásig megtöltötte a főgymnasium disztermét. Ezt a nagy érdeklődést meg is érdemelték a diákok, mert matinéjuk szebbnél-szebb pontokból volt összeállítva, szép zenei részletek, szavalatok s a drótnélküli távirás bemutatása. Bevezetésül a főgymnasiumi zeneegylet *Tucsek* Ferencz zenetanár vezetése alatt a »Tancrede« című opera nyitányát játszotta el nagy hatás mellett. *Bresztovszky* Ernő VIII. o. t. a r. bizottság elnöke megnyitó beszédében hangoztatta tudomány haladását, melylyel nekünk is haladnunk kell és előbbre kell vinnünk. Az önérzetes hang tetszett a közönségnek. *Frankó* Sándor IV. o. t. *Vomácska* József zenetanár zongora kísérete mellett *Wienlovsky* Legendjét játszotta el hegedűn, a közönség tapssal honorálta a bátor vállalkozást. *Mogán* Ákos VII. o. t. *Rudnyánszky* Gyula »Gyáva« című monológját szavalta el igen szépen, míg *Fehér* Adolf Kis József Mese a nagy csizmáról és kis cipőről című költeményének ügyes szavalásával keltett sok derült pillanatot a közönség közt. A főgymnasiumi dalosegylet *Szmetka* Odön tanár vezetése alatt énekelt egy dalt szép összhangban. Nagy elismerés illeti *Tucsek* Ferencz és *Szmetka* Odön tanárokat, a kik a főgymnasium tanuló ifjusága közt a zenét és dalt annyira megkedveltették és fejlesztették. *Waldmánn* Géza VIII. o. t. hegedűszólóját nagy élvezettel hallgatta a közönség s tüntető tapsok közt ismételtette meg hegedűjátékát. Cresceudó és descreceudirozása művészi. A matiné piéce de resistance-a volt a drót nélküli telegrafálás kísérleti bemutatása *Rotter* Salamon VIII. o. t. által. A kísérletek a nedves időjárás miatt a közönség nagy sajnálkozására csak részben sikerültek, de a jó magyarázat folytán megértette a közönség a fontos találmány rendszerét. A matiné befejezésül a zeneegylet a *Prófeta* operából játszott el egy indulót. A zongorát *Theék* Endre zongoragyáros kölcsönözte.

* **Uj nemes.** Ő Felsége *Mechwert* András a budapesti Ganz és társa vasöntöde és gépgyár részvény-társaság alelnökének és vezér igazgatójának valamint törvényes utódainak a hazai ipar s különösen a gyáripár terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemesiséget a *beluskai* előnévvel adományozta.

* **Az új honvédlaktanya ügye.** Az építendő új honvédlaktanya vegyes bizottsága tegnap tartotta meg ülését, melyen jelen voltak dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöklete alatt *Lőrinczy* Dénes honvéd ezredes, *Komlóssy* József, *Dús* László, *Busch* Dávid, dr. *Baróthy* Ákos, dr. *Fapp* Oszkár honvéd ezredorvos és *Rimanóczy* Árpád honv. főhadnagy. Az értekezlet tárgyát képezte a honvédelemi miniszter újabb kívánalma, a mit 3

pontba foglaltak: 1. A terület nagyobbitás, 2. csatorna építés és 3. földtöltés. Ez ügyben ugy határoztak hogy tekintettel azon körülményre, hogy a közgyűlésnek még nem volt alkalma ez újabb felételek fölött határozni, előterjesztést tesznek a legközelebbi városi közgyűlésnek e tárgyban s annak határozatát várják meg.

* **Per a főnyereményért.** Megemlékeztünk arról, hogy az utolsó osztályorsjáték főnyereményének egyik nyertese, dr. *Terner* Béla orvos ellen a Püspök-fürdő gondnoka 20,000 frt erőjéig, azaz a fél nyereményért pert indított s ezen összeget letiltotta s zár alá vétetni kérte. Ezen végzést megfolyamodta *Terner*. A törvényszék tegnap döntött ez ügyben és pedig ugy, hogy *Terner* kérelmére a 20,000 frtről a zárat feloldotta s a pénz kiutalását elrendelte. Igy, hacsak *Gyagyovszky* ez ellen jogorvoslással nem él, a pénzt rövid idő alatt megkapja *Terner*. A perben dr. *Terner* *Szokoly* Tamás ügyvéd képviseli.

* **Halálozás.** Egyik kiváló munkatársunkat dr. *Némethy* Gyulát szomorú csapás érte. Nővére, *Némethy* Ilonka, *Sárfly* Gyula pest-nádudvari községi jegyző és birtokos ifju neje, 29 éves korában Budapesten elhunyt. Néhány hónap óta a budai vöröskereszt kórházban volt gyógykezelés alatt, hol kedélybajnak minősítették betegségét s ily baj ellen is gyógyították. Testvérei, férje, most már elérvult két kis gyermeke örvendezve lesték a rajongásig szeretet asszony utóbbi napokban szemmel látható javulását, amidőn vasárnap hirtelen ragadta ki a halál szeretettei közül. Enyhítse a gyászolók keserűségét minlannyiunk őszinte részvéte.

* **Köszönetnyilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Vaszary* Kolos herczegprimásnak, aki az esztergomi kath. főgimnáziummal kapcsolatosan létesítendő tápintézet céljaira ezer forintot adományozott, ezért az adományért elismerő köszönetét nyivánította.

* **A színház gépészeti berendezése.** A városi színház gépészeti szerkezetének berendezésével R. PH. *Wagner* bécsi czég van megbizva. A czég most megküldi a gépszerkezetek rajzát 20 drbban, melyet felül fognak vizsgálni.

* **Panasz a katonaság ellen.** Tegnap délelőtt a katonai őrség egy polgár embert, *Zimmermann* Mátyás szódaviz kihordót bekísérte rendőrségre azzal a panazzsal, hogy az megsértett egy katonai közeget. Ezzel szemben *Zimmermann* azt adta elő a rendőrségen, hogy a katonai őr, egy gyermeket bántalmazott s mivel ő a gyermeket ösmerte, megszólította a katonát hogy ne bántsa mert az egy puskaműves fia. Ezen közbelépésért azután — mint mondja — egy kapitány bekísértette a várba, hol fogva volt több mint háromnegyed óráig s akkor kísérték át a rendőrségre. *Zimmermann* több tanura is hivatkozik. Hogy e panaszból mi igaz, még nem lett megállapítva, a rendőrség különben az iratokat áttette a katonai parancsnoksághoz, hogy az ügyet vizsgálja meg.

* **Esküvő.** Gyula város közbecsülésben álló derék polgára, *Fürdök* István nyug. honvédezedes szép és bájos leányát, *Gizikét* tegnap vezette oltárhoz *Jovanovic* Döme m. kir. honvédfőhadnagy, honvédminiszteri számtiszt, fényes násznép kíséretében.

* **Bimbóhullás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: *Jakab* Sándor és neje született *Dénes* Zsuzsánna fájdalomtelt szívvel tudatják felejtethetlen kis leányuknak, *Jakab* Piroskának folyó hó 3-án este 9 órakor élte 14-ik havában rövid szenvedés után történt elhunytát. A szeretett kis halottnak földi maradványai folyó hó 5-én d. u. 2 órakor fog Fő-utca 17. szám alatt levő lakásnál az ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után az olasz sirkertben örök nyugalomra tétetni.

* **A katolikus kör** folyó hó 6-án, szerdán este fél 6-kor a kör helyiségében ülést tart.

* **A Fehér Kereszt lelenczházai.** A Fehér Kereszt-egylet lelenczházakat állított fel az ország több városában, így Gyulán is, mely hozzáink legközelebb fekszik. E lelenczház intézkedik azután a lelenczgyermek felnevelése és magánháznál való eltartása iránt. A m. kir. belügyminiszter most az iránt kereste meg Nagyvárad városát, hogy a lelencz-gyermeket Gyulára küldje eltartás végett a Fehér Kereszt lelenczházába.

* **Szoborsini gör. kel. templom felszentelése.** November 28-án ment végbe nagy ünnepélyességgel a szoborsini gör. kel. templom felszentelése. A felszentelést Goldis József, a hazafias érzelmi aradi püspök végezte fényes segédlettel. A püspök titkára Papp Ignác kíséretében 28-án érkezett meg, mely czélból a község ünnepélyes színt öltött, a bemenetnél egy díszes diadalkapu volt felállítva »Isten hozott« s »Isten veled« magyar felirattal; a házak pedig felvirágozva és fellobogóztva, e helyen különösen felemlítendőnek tartjuk, hogy minden lobogó magyar színű volt. A felszentelési aktus után népies bankett volt, melyen az első tószót Goldis püspök mondta románul a királyra, ezután még háromszor beszélt, mindannyiszor magyarul buzdítva papjait a magyar-román barátság ápolására. A püspök szavaira Beles kerületi esperes válaszólt hazafias magyar tószóban. A püspök titkárával még az nap délután székelyre utazott. Az ünnepelő községben este bál volt.

* **A szabadkai honvédszobor.** Szabadka város közönsége díszes emlékoszlopot emelt ama honvédeknek emlékére, akik 1848-ban a város védelmében estek. Rég nem volt ilyen magas, ilyen lélekemelő nemzeti ünnepe a nagy bunyevác városnak. Az ünnepélyt Schmausz Endre főispán nyitotta meg rövid hazafias beszéddel a »Pest« szálló dísztermében. Innen a Teréz templomba vonult az az ünneplő sereg, ahol Mammussics Mátyás prépost hálaadó istentiszteletet tartott. Majd a »Nemzeti Kaszinó« elé mentek, ahol az emlékoszlop áll. Mammussics prépost megáldotta a díszes emléket. A szabadkai delegáció elénekelte a »Szózatot«, azután Bekeffy Gyula doktor szép ünnepi beszédet mondott. Ezután Csillag Károly doktor alkalmi ódáját szavalta el. Végül idősb Frankl István főgimnáziumi igazgató lépett a dobogóra s a 48-as időkből történeti reminiscenciát adott elő. A dalkör »Himnusz« fejezte be a szép ünnepet. Az emlékoszlop mintegy 15 méter magas s hatalmas talapzaton álló gúla. Az oszlop tetején cserkoszoruzott ágyun, a magyar hitrege győztes turul madár áll kiterjesztett szárnyakkal, csőrében honvéd kardot tartva.

* **A külügyminiszterium arcképcsarnoka.** Goluchovszki Agenor gróf külügyminiszter kezdeményezésére a külügyminiszteriumban legközelebb arcképcsarnokot rendeznek be az összes volt külügyminiszterek arcképeiből. Metternich herceg, Benst, Andrassy, Haymerle és Kálnoky arcképei már készen vannak és L'Allemand tanár most dolgozik Rechberg képén. Goluchovszki gróf a napokban meglátogatta L'Allemand tanár műtermét és megtekintette Rechberg készülő arcképét.

* **A meggyilkolt gimnázista.** A rendőri és birói vizsgálat helyes nyomon járt, a mikor a szentmártoni határba agyonlőtt gimnázista gyilkosát Papp Zoltánban kereste. Az elzúllott napidijas ugyanis, mint szatmári tudósítónk táviratozza, föl hagyott eddigi tagadásával s megvallotta szörnyű bűnét. Elmondta, hogy az áldozat testvérbátyjával, Papp Bélával szövetkezett a tizenhatosztendős diák meggyilkolására. Ők ketten fölbérelték Papp Béla juhászát, a ki aztán november 18-án délután végrehajtotta gyilkos tervüket. A juhászt már elfogták. Ma délután csendőrök mentek ki Szentmártonba, hogy letartóztassák Papp Béla földbirtokost. Ebben a sötét tragédiában az egész megye részvéte Papp Gyula udvari földbirtokos felé fordul. A boldogtalan ember

szinte egy időben veszítette el három fiát, az egyiket agyonlőtték, a másikra a törvény tette a kezét, a harmadikat pedig tul a tengerre, az ujvilágba üzte a maga könnyelműsége.

Nagy ékszerlopás Szegeden.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap éjjel nagy ékszerlopás történt Szegeden. A város legélénkebb forgalmu helyén a Kórház-utcában az egyik ékszerész boltjába behatoltak s kiloptak onnan több mint tizezer forint értékű ékszert. A lopást csak reggel vették észre, a mikor a tettesek már elmenekültek.

A lopás vasárnapról hétfőre virradó éjszákán történt 11 és 12 óra között.

A Kórház-utcán, Szeged legélénkebb forgalmu utcáján van a Schreiner Samu ékszerész üzlete. Ebbe az üzletbe hatoltak be a tettesek és pedig a padlásról, úgy, hogy a boltot kibontották.

A betörők az üzletben lévő holmik nagy részét összeszedték. Feltörték az elzárva tartott szekrényeket is s abból is kivették a mit még ott találtak.

Az ellopott tárgyak jegyzéke ez: sok férfi és női arany órák, lorgnett-lánczok, férfi, női és tisztai óralánczok, gyémánt függők, hét pár brilliánt buton, brilliánt gyűrűk, egy brilliánt rózsza, százötven női gyűrű, hét férfi gyűrű, ötven vegyes függő, harmincz lencse-függő, ötven arany karperecz, huszonöt darab brosch, kétszázötven darab arany jouju, tíz arany kereszt, huszonöt colier láncz, huszonnyolcz nyakkendő tü, huszonnégy darab ezüst dohány szelence, egy okszidált khina ezüst tükör, egy ugyanilyen szamoár, huszonnégy ezüst karék, hat leveses kanál, hat kés, hat villa, hat dessert villa Münchmayer 88 jelzéssel, egy levesmerő kanál, egy tejmerő kanál, egy főzelékes tál, egy torta-lapát, két sótartó, két sókanál, hat mokka kanál, hat kávékanál Szanduk-féle gyárjelzéssel és még több eddig meg nem állapított tárgy.

A lopással egy középtermű, 35 év körüli barna arczu, csinos, gondozott fekete bajszu embert gyanusítanak, ki asztrakán galléru, hosszú fekete kabátot viselt. Másik tettesül egy valamivel alacsonyabb 20—25 év körüli vörösés kinézésű, bajsz és szakáll nélküli embert gyanusítanak, aki kékes téli kabátot viselt.

Valószínűnek tartja a szegedi rendőrség, hogy a lopást hárman követték el, azonban a harmadik személyleírását megállapítani nem tudták.

Az esetről még tegnap délelőtt értesítették az ország összes rendőrségeit s így a nagyvárad rendőrséget is.

A helybeli rendőrség is megindította a nyomozást a saját hatáskörében s minden vonatkozásához kimennek. Rendőrségünk különben gyanítja is a tettesek kilétét, a mennyiben a személyleírás teljesen ráillik két ösmerős emberére.

EGYESÜLETEK.

* **A jogászegylet megalakulása.** Szombaton délután tartotta a jogász egylet alakuló gyűlését az igazságügyi palota elnöki tanács-termében. Az alakuló gyűlés egyedüli tárgya az alapszabályok készítése volt. Az alapszabályokat, mely 16 §-ból áll, majdnem változtatás nélkül elfogadták. Szombatonújra gyűlés lesz, amelyen megválasztják a tisztikart.

* **A kath. legényegylet évfordulója.** Vasárnap d. u. öt órára egybegyűltek a kath. legényegylet összes rendes tagjai, s a pártoló tagok közül is sokan, úgy, hogy a díszterem teljesen megtelt. Az egylet következő programot adott elő:

Dalárda: Isten áldja a tisztet ipart.
Dr. Vucskics Gyula elnöki felolvasása, melyet a tárczában közlünk.

Prológ: szavalta Tóth István.
Dalárda: Kovácsok dala.
Isten: szavalta Faragó János.
Ima a hazáért: szavalta Mezey György.
Dalárda: Magyar egyveleg.
Ezután a Veres Lajos szavala.

Dalárda: Áldd meg Isten, áldd meg e hont.
Végül Pálffy Béla igazgató nagyhatásu beszédet tartott, melyben rámutatott az iparnak nagyszerű munkáira s ennek kapcsán fejtegette a tisztet iparnak, mi az egyletnek jelszavát képezi, igazi jelentőségét.

A programból különösen ki kell emelnünk a dalárda precíz előadását, mely minden fellépésnél eddig is kifogástalan volt.
Az ünnepély fél 7 órakor ért véget.

* **A tornakör működése.** A nagy lelkesedéssel megalakult tornakör a behelyezett reménynek úgy látszik a teljes mértékben képes megfelelni. Legalább erre nyújt garantiát úgy a nagy lelkesedés a tagok, valamint az ügyszeretet a vezetőség részéről. Most a következő meghívót kaptuk:

Meghívó.

Felkérem »Nagyvárad Torna Kör« választmányi tagjait, hogy a f. hó 7-én csütörtökön d. u. fél 6 órakor a kör helyiségében tartandó választmányi ülésen megjelenni sziveskedjenek.
Nagyvárad, 1899. december 4.

Jelinek Géza,
egyl. titkár.

* **A kiskereskedők társulata** a jövő hónapban tartja rendes évi közgyűlését. Az erre vonatkozó előkészületeket a választmány már folyó hó 10-én d. u. 3 órakor tartandó ülésében megteszi. A társulat, melynek működése már eddig is több üdvös előnyt biztosított az érdekelteknek, ujabban a tél folyamán több felolvasást fog rendezni, részint szakelőadásokból, részint szórakoztató művekből s erre már eddig is több jeles erőt nyert meg. A társulatnak különben most új helyisége van, a Kossuth-utca elején, a Weisz-ház udvarán.

IRODALOM.

* **Szigligeti Társaság felolvasása.** F. 17-én, azaz vasárnap d. e. tartja meg a Szigligeti Társaság második felolvasóját, melyen felfognak olvasni: Papp János joghallgató verset, Kiss Rezső törv. sz. bír. a nemrég megjelent novellás kötetéből. dr. Hajós pedig a szezesszióról fog felolvasni.

Igazságszolgáltatás.

A bélyegtolvajok bünpöre.

Ma tárgyalja a budapesti büntető törvényszék Szecsődy Kálmán volt országgyűlési képviselő és pénzügyminiszteriumi számvizsgáló bűnpörét, a ki több büntársával együtt nagymennyiségű kiselejtezett bélyegiveket lopott el a m. kir. államnyomdától. Ezeket a kiselejtezett iverket Szecsődy, mint a kiselejtezett bizottság egyik tagja a Drascke-féle téglagyár kemenczében félretette s nem égette el. Az így megmentett bélyegeket aztán több társával értékesítette.

Két évvel ezelőtt történt, hogy a rendőrség egy Pribicsko Rezső nevű kereskedő segé-

det elfogott, mert nagymennyiségű levélbélyegekkel házalt trafikról-trafikra járva. Az elfogott Stáhlly-utca 5. sz. a lakásán megtartott házkutatásnál egész halomra való bélyegveket találtak. Pribicsko tagadta, hogyan jutott ezen bélyegek tulajdonába s egyre azt vitatta, hogy azokat találta. De tagadásával szemben a vizsgálat kiderítette, hogy ezek a bélyegveket az államnyomdából kerültek ki, még pedig akként, hogy azokat az államnyomda igazgatósága átadta a 3 tagú kiselejtező bizottságnak megsemmisítés végett.

A ládába helyezett bélyegeket a bizottság átadta Gasprak András fűtőnek, a ki bevitte a kemenczébe. A bizottság tagjai ide már nem követhettek s nem győződhettek meg róla, tényleg megsemmisít-e, vagy sem.

Szecsődy Kálmán, a számvizsgáló bizottság egyik tagja jól tudta ezt s azért rávette Gasprakot, hogy nem semmisítse meg az összes bélyegveket, hanem egy csomót tegyen félre. Gasprak szót fogadott s így történt aztán, hogy Szecsődy a már említett Pribicsko Rezsőn kívül Kuhinka Károly jogással, Fáy Mihály kávéssal és Kádár Jánossal egyetemben veszedelmes, de jól jövedelmező konkurrencziát csináltak az árusítás által a m. kir. postakincstárnak.

A közkereseti társaság tagjai vizsgálati fogásba kerültek. Számuk egyre szaporodott, mert kitént, hogy Szecsődynek a felesége és Fáy kávéssal a neje is bűnrészesek.

A budapesti törvényszék hosszas vizsgálat után lopás büntette miatt helyezte őket vád alá.

A vádlottakat az egy Szecsődy kivételével valamennyit szabadlábra helyezte a törvényszék. Szecsődy és Kuhinka úgy látszik csak ezt várták, mert nyomban megszöktek s így még a mai végtárgyalásra sem voltak megidézhetők.

Az ítélőtánc elnöke Haupt Albin. A vádat dr. Geszti alügyész képviseli. A vádlottakat dr. Krasznay Ferencz, dr. Gál Jenő és dr. Visontai Soma képviselik.

A törvényszék köréből. Az igazságügyminiszter a nagyváradi kir. törvényszék területére vizsgáló bírót Ember Géza kir. törvényszéki bírót, állandó helyettesül dr. Moré Pál kir. törvényszéki bírót kinevezte.

Libalopásért egy évi börtön. Paskuj András pelbárthidi lakos állott tegnapa törvényszékelőtt több rendű aprómarhalopásokkal vádolva. A vádak közül azonban csak kettő nyert beigazolást, az egyiket Erdei Pálné, a másikat Szilágyi Sándorné kárára követte el. A törvényszék, tekintettel a vádlott előéletére, a két lopásért egy évi börtönnel sújtotta Paskujt.

TANUGY.

Népiskolai fali képek kiállítása. Nem régen tanácskozást tartottak a közoktatásügyi miniszteriumban abból a célból, hogy a művészeti nevelést már a népiskolákban kezdjék meg, művészies szemléltető fali képek útján. A miniszternek szándékában van ugyanis, hogy magyar művészekre bizza e szemléltető képeknek elkészítését. A műrésze munkájának megkönnyítésére Halász Ferencz miniszteri osztálytanácsos külföldi, különösen angol és francia mintákat szerzett be, melyek már régóta fontos szerepet játszanak az illető nemzetek népoktatásában. Igen érdekes és tanulságos anyag gyűlt ilyen módon egybe. Ezt az anyagot most a városligeti műcsarnok egyik alkalmas helyiségében rendezte Halász osztálytanácsos, úgy, hogy a képzőművészeti társulat téli kiállításával párhuzamosan ezt a speciál tanügyi kiállítást is alkalma lesz a közönségnek megtekinteni. Az eredeti faliképek megfestésére már a jövő év tavaszán kitűzi a miniszter a pályázatot.

S P O R T.

Hajtóvadászat. Vasárnap a nagyváradi vadásztársulat tagjai sikerült körvadászatot rendeztek Gyires és Köröstarján község területén.

A vadászatban tizen vettek részt. A vadászat szép eredménnyel végződött, amennyiben tíz vadász közel hatvan nyulat lőtt.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irt: **Fernand-Hue.**

15

Francoziából fordította — Ó.

— Jó, szólt a kapitány, menj vissza, de légy okos. Hitesd el velem, hogy mindent tudunk. Ha valamit ad, elfogadhatod, de ne árulj el semmit.

— Parancsára kapitány ur!

— Menj, én megvárlak.

Péter visszatért Atkinshoz.

— Elhagyta a kapitányt? — kérde a mint belépett.

— Igen, uram.

— Üljön hát le és igyunk egy pohár sherryt.

— Parancsára uram.

Magában pedig ezt gondolta:

— Miért ne, hisz a parancsnok ur azt mondta, hogy mindent elfogadhatok, a mit ad.

Péter egy hajtásra kiürítette a poharat. Atkins azonban alig érintette ajkaival.

— Ha le akarna itatni, gondolá Péter magában, ugyan sok borra volna szükség, hál Istennek jól bírom a szeszt.

Majd hangosan hozzátette.

— Miért nem iszik velem, uram?

— No még egy pohárral, biztatta Atkins.

— Szívesen.

— Nézze, itt egy kis utiköltség, szólt a petróleumgyáros egy csomó bankót nyujtva neki.

— Hiszen mindent a parancsnok ur fizetett, felelte Péter zsebre vágva a pénzt.

— Nem baj, no még egy pohárral.

— Szívesen.

— Mondja csak, maga is annyit tud a dologról, mint a parancsnok.

— Nem mondom, hogy nem.

— Segítsen hát nekem megkeresni Henriket.

— Miért ne!

— Keresse fel s ha elhozza megkapja a 500,000 dollárt. Még egy pohárral.

— Köszönöm elég lesz.

— Csak nem ijed meg egy pohár sherrytől.

— Nem, de már elég lesz.

— S ha véletlenül azt a hirt hozná, hogy a fiatal ember meghalt, 100,000 dollárnál többet kapna. Ígyék még egy pohárral.

— Mondtam már, hogy nem. És ha él?

— No akkor 100,000 dollárral kevesebbet kap. De értsen meg jól. A hosszú utazás, veszelvények, mindenféle körülmények közbejött... szóval könnyen megeshetnék, hogy utközben a fiu meghal. De ne utasítson vissza még egy utolsó poharat.

— De ha sokat iszom, akkor nagy dolgot szoktam csinálni, szólt Péter felemelve öklét

— No jó hát ne ígyék, felelt Atkins ijedten hátrálva, de megígéri-e hogy elutazik és Henrik halálának bizonyítékát hozza?

Péter gondolkodni látszott.

— Nem mondom, hogy nem.

— Jó, de egy szót sem a parancsnoknak!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Ismét disszidens.

Budapest, decz. 4. (Saját tud. táv.) **Herczeg** Ferencz orsz. képviselő levelet irt **Podmaniczky** Frigyes báróhoz, a szabadelvű párt elnökéhez, melyben kijelenti, hogy a pártból kilép. Kilépésének indokául azt hozza fel, hogy annak idején megígérte volt választóinak, hogy *nem*

szavazza meg a kvótát s a politikai helyzet nem alakult úgy, hogy erre a kényszerűség meg volna. A kvótát nem szavazza meg.

Nagy idők tanuja.

Bécs, decz. 4. (Saját tudósítónk táv.) **Schmotka** Ferencz lengyel politikus, a 48-as reformmozgalmak egyik bajnoka és főszereplője meghalt 89 éves korában.

Goluchovszki exposéja.

Páris, decz. 4. Whist Valfrey azt írja a Figaró-ban, hogy Goluchowszki gróf, mint exposéja mutatja, magasan álló páratlan szellem. Miután dicsérettel adózott a hármasszövetség jótéteményeinek, elismerte, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország egyetértése lényegesen megváltoztatta a világhelyzetet. Tényleg ritkán hozott létre a diplomácia praktikusabb és üdvösebb megegyezéseket.

A Siéclea a Balkán-államokról szóló passzuszról ezt írja: Remélhető, hogy különösen Bulgária és Szerbia meghallgatják ezt az intést és megértik jelentőségét. Ezek a kis államok nem fogják elfelejteni, hogy Goluchowski ebben az esetben nemcsak Ausztria és Magyarország akaratát, hanem az orosz czár kormányának akaratát is tolmácsolta.

A Gaulois azt mondja, hogy Goluchowski okosan, nagyobb állandósággal és tagadhatlan sikerrel követi azt az utat, amelyet elődei kijelöltek. A Gaulois azután kiemeli az exposé kiválóan békés karakterét.

Páris, decz. 4. A Temps írja: Ha Goluchowski gróf külügyminiszter exposéját különös figyelemmel a jelenlegi osztrák-magyar viszonyokra olvassuk, abban a tartózkodó szándékosan tompított alakban meg fogjuk érteni nyilatkozatainak higgadságát. Bukarestben biztos sikert vívott ki Ausztria-Magyarország. Az ottani magyarellenes nemzetiségi mozgalom elnémult, Az egész Duna mentén nem talál a nagy dunamenti birodalom olyan tényezőt, a mely politikáját és fejlődését fenyegetné. Ausztria-Magyarország ura marad a maga élet-erének. A bejelentett flotta-szaporításra vonatkozólag azt mondja a Temps, hogy most, mikor valamennyi tengeri hatalam törekvése a Földközi tenger felé irányul, Ausztria-Magyarország adriai haderejének szaporítása nem lesz jelentéktelen tényező. (M. T. I.)

Transzvál.

London, decz. 4. A hadügyminiszterium jelenti, hogy az Ismore csapatszallítóhajó, a mely egy üteg tábort tüzérseget és a 10-ik huszárezrednek egy részét szállítja, november 30-án a St. Helena-öbölben egy szirtbe ütközött. A csapatok szerencsésen partot értek. A lovak még a hajón vannak, a melynek a Doria és Niobe hadihajók s a Columbian csapatszallítóhajó jött segítségére.

London, decz. 4. A hadügyminiszterium a fokvárosi parancsnoknak következő táviratát közli: Kekewich ezredes jelenti Kimberleyből november 30-iki kelettel: A becsuánaföldi protektorátus rendőrsége november 28-án a várostól nyugatra elfoglalt egy búr tábor. A Nodder folyótól összeköttetést létesítettek Kimberleyvel fényszórók segítségével. (M. T. I.)

A francia szociálisták.

Páris, decz. 4. A szociálista kongresszus tegnap este tartott ülésén Zévaés indítványára Viviani és Jaurés tiltakozása ellenére 831 szavazattal 46 ellenében elhatározta, hogy tárgyalás alá veszi azt a kérdést, vajjon a szociálisták részt vegyenek-e a közhatalom vezetésében. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

A kereskedők és iparosok takarékos és hitelszövetkezete vasárnap délután már megkezdte működését. Ekkor kezdte meg ugyanis a szövetkezet a befizetési iver kiállítását s már az első napon élénk érdeklődés mutatkozott. Az eddigi jegyzések száma az 1500-at meghaladja. Az aláírt részjegyekről szóló befizetési iver az egész december hónapban minden kedd, csütörtök és vasárnap d. u. 1—2 óra közt kilehet váltani a szövetkezet helyiségében. (Kossuth-utca Weisz-ház a Sas-kávéházzal szemben, az udvarban. Uj részjegyzések ugyanott mindenkor eszközölhetők.

Rozstermelés homoktalajon. A múlt év őszén a következő kísérletet hajtottam végre annak a kiderítése céljából, hogy valljon homokos birtokon érdemes-e műtrágyákat használni, vagy sem. Egyenlő nagyságú parcellákon zabos bükköny után rozstot vettem el. Az egyik tábla vetés előtt szuperfoszfátot, a másik kétszer annyi thomas-salakot kapott, a harmadik trágyázatlan maradt. A thomas-salakos tábla 250 kgmmal, a szuperfoszfátos 520 kg. rozsszal 380 k. szalmával adott nagyobb termést a trágyázatlan táblánál. Ebből azt következtetem, hogy a szuperfoszfát homoktalajon is kitűnő termésfokozó műtrágya.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, december 4.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	368.80
Magyar hitel	372.75
Allamvasut	339.—
Rimamurányi	332.—
Magyar jelzálog	183.50
Salgótarjáni	341.—
Wagon-kölcsön	628.—

Határidők.

Budapest, december 4.

Gabona. Gyenge.	
Buza októberre	8.14
Buza áprilisra	7.93
Uj tengeri	4.98
Rozs okt.	6.43
Zab okt.	5.07
Káposzta, repeze, aug.	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, december 4.

Érték. Javult.	
Osztr. hitel	378.80
Magyar hitel	381.75
Allamvasut	324.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. december 4-én.

Magyar aranyjárdék 4%	116.25
Magyar koronajárdék	95.—

Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	120.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	118.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	99.—
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	94.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	159.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	187.25
Osztrák járdék papirban	99.25
Osztrák járdék ezüstben	99.25
Osztrák járdék aranyban	116.50
Osztrák korona járdék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	136.25
Osztrák magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	381.75
Osztrák hitelintézeti részevény	378.80
Párisi vista	325.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	120.70
Németbirodalmi márka	9.57
London vista	47.80
20 márkás arany	11.78

SZERKESZTOI POSTA.

L. K. Budapest. Adventben szigorúan böjti napok szerda és péntek. A fővárosban tekintettel a viszonyokra, könnyítést szokott engedélyezni a hercegprímás. Erről illetékes lelkésze felvilágosítást ad s nyugodtan igénybe veheti, ha ott állandó lakos. Mindkét folyóiratot együtt megrendelheti *Kalocsán*, ára a kettőnek együtt egy évre 2 frt 30 kr. Rendelési cím: A Jézus Szive Hírnöke ft. szerkesztőségének. Jézus társasága intézetében, Kalocsa.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.						
V. v.		Sz. v.		V. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		V. v.		Sz. v.		
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
V.-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	Ósi >	6 08	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 03	V.-Velenceze >	4 05	2 51	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 12	Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 23	Kardó >	4 50	3 27	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	5 58	4 15	Körösszeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 02	Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 95	Tasádfő >	6 07	4 31	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Drák-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	6 19	4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 26	Drák-Cséke >	6 30	4 45	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Magyar-Cséke >	6 50	4 58	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 59	Magyar-Cséke >	6 50	4 58	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Dusesd >	7 05	5 12	Gyanta >	6 56	5 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 15	Dusesd >	7 05	5 12	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 —	Kót >	9 19	5 14	Szakál >	7 48	7 42	Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 19	Hollód >	7 58	5 58	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	7 55	6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33	Gyanta >	8 12	6 11	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
>	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	7 07	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 56	>	8 38	6 36	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
>	8 53	6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 19	>	8 53	6 50	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34	Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Sonkolyos >	9 18	7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.								
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24	Sonkolyos >	9 18	7 13	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	8 45	B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 08	Belényes >	10 04	7 47	B.-Püspöki >	7 17	5 59	
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 34	V.-Velenceze >	10 01	9 09	Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 43	Lunka-Rézbánya >	10 56	8 34	Bihar >	7 44	6 22	
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 03	Vaskóh érk.	11 12	8 49	Paptamási >	8 13	6 48	
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.						
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00	Székelyhid ind.	9 50	7 55	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Kurtics >	5 39	11 52	Apátkeresztur >	10 46	8 41	Gyula >	12 21	6 44
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08	Békés-Csaba >	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 31	V.-Ábrány >	11 03	8 55	Békés-Csaba >	2 23	7 18
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba >	6 47	2 33	Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	Kurtics >	3 28	8 21	5 38	Gyula >	7 27	3 05	Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07
Nagyvárad—Szeged				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.						
Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37	Nagyvárad ind.	10 20	4 30
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Kurtics >	5 39	11 52	10 07	Ósi >	10 30	4 41
Less >	10 48	5 01	7 52	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba >	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 31	10 54	Less >	10 48	5 01
Gyapju >	10 56	5 10	8 05	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba >	6 47	2 33	4 50	Gyapju >	10 56	5 10
Cséffa >	11 05	5 19	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 21	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Cséffa >	11 05	5 19
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Szalonta >	11 26	5 44
Kötegyán >	11 46	6 05	9 15	Kötegyán >	7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.						
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36	Sarkad >	11 57	6 17	9 31	
Gyula >	12 21	6 44	10 61	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel >	6 34	8 21	Nánhegyesel >	4 32	6 46	Gyula >	12 21	6 44	10 61	
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10	Csaba >	2 10	7 41	4 44	
Oroház >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51											
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Osi >	9 21	5 19	8 16											
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31											

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli dőt jelentik. A *-gal jelzettekfeltételes megálló helyek.